Gedigen bok om europeiska svärmare

Pittaway, A. R. 1993. *The Hawkmoths of the Western Palaearctic.* Harley Books (Colchester, U.K.). 240 sidor, 20 färgplanscher, 1 svart/vit plansch, 55 svart/vita textfigurer, 57 utbredningskartor. Format 21,5×29,0 cm, inb., ISBN 09-946589-21-6, pris 55:– GBP.

Svärmarfjärilarna är mycket spektakulära insekter. Jag minns tydligt mitt första möte som liten pojke med ett par magnifika larver av den brunsprötade skymningssvärmaren *Hyles gallii.* Efter att ha frossat mjölkört i kopiösa mängder förvandlade de sig till ett par gigantiska puppor. Lagom till vintermörkret kläcktes ett par underbart vackra fjärilar som for omkring som ett par torpeder i vardagsrummets luftrum på jakt efter honungsvatten. Vissa av dessa fjärilar har haft sin plats i människans fantasi och satt sina spår i folktron. Dödskallesvärmaren *Acherontia atropos* som vandrar från södra Europa/norra Afrika upp till våra trakter har ansetts som ett tecken på förebådande ondska och farsoter. Denna volym sammanfattar biologin för de 57 arterna som förekommer i Europa och i närliggande områden i norra Afrika och mindre Asien bort till Nepal.

I ett mycket gediget inledningsavsnitt på sammanlagt 60 sidor ges bl a en historisk översikt med tonvikt på litteraturen från år 1589 till dags dato. Vidare beskrivs fjärilarnas livshistoria i detalj för de olika stadierna. Olika ekologiska och klimatologiska aspekter diskuteras som utgångspunkt för utbredning, populationsdynamik, migration och värdväxter. Bokens huvuddel utgör detaljerade beskrivningar av de olika arterna och underarterna i förekommande fall. Här ges sedvanliga uppgifter såsom vetenskapligt namn, synonymer, trivialnamn på olika europeiska språk, beskrivning av adulten och juvenila stadier, parasitoider, odling och förekomst. De vuxna fjärilarna och larverna är avbildade på färgplanscher, medan puppor och genitalier är avbildade i svart/vitt för vissa arter. Utbredningskartor finns för samtliga arter. En serie appendix på 23 sidor ger uppgifter om odling, inköpsställen i England och Tyskland, värdväxter, geografiska namn och en ordlista över förekommande vetenskapliga termer. Volymen avslutas med en litteraturförteckning på ca 380 referenser.

Boken är mer än ett rent bestämningsverk över Europas svärmare, då den gedigna inledningen och de avslutande appendixen ger mycket värdefull information utöver den som de enskilda artbeskrivningarna i sig innehåller. Färgplanscherna över larverna är små konstverk i sig. Vad jag dock saknar är illustrationer av äggen och de olika larvstadierna. Vidare är illustrationerna av pupporna inkonsekvent spridda i volymen och alla arter är inte representerade. Den verkliga nyttan av trivialnamn på olika europeiska språk, samt valet av språk kan ifrågasättas. Referenslistan innehåller ett fåtal ofullständiga boktitlar. Dessa smärre brister är dock minimala i förhållande till det positiva helhetsomdömet. Boken är en utmärkt sammanfattning över svärmarfjärilarna i Europa och angränsande områden. För den som sysslar speciellt med dessa insekter eller för den som bara behöver bestämningshjälp i största allmänhet t ex vid en inventering, är detta en utmärkt liten bok till ett tämligen rimligt pris.

Ulf Carlberg